

Αποσπάσματα από τα «Απομνημονεύματα του Γεωργίου Αθανασιάδη», Εθνικού Αγωνιστή και Γραμματικού του Νικηταρά

13 Μαΐου 1820

Εν τω μεταξύ η αγγλική κυβέρνηση υποψιαζόταν πολύ την Εταιρεία μας και προσπαθεί να την εξιχνιάσει για πολιτικούς της σκοπούς. Γι' αυτόν τον λόγο λοιπόν συλλαμβάνει μερικούς άρχοντες της Ζακύνθου, όπως τους Μαρτινέγκους, Φλαμηργιαρέους και άλλους, (μερικοί δε ανεχώρησαν λαθραία για το Λονδίνο), όλοι αυτοί Φιλικοί, τους οποίους και έκλεισαν στο Φρούριο της Κέρκυρας με αυστηρότατη επιτήρηση.

Τόσο τρόμο δε μας προξένησε η αυστηρότητα και επαγρύπνηση του Αρμοστή Μίτλαντ, ώστε κάψαμε όλα τα έγγραφα της Εταιρείας, καθώς και την απόδειξη των 600 φλουριών και το πιστοποιητικό μου ως Επτανήσιος, για να μην μας συλλάβουν και από αυτές τις καθαρές αποδείξεις μας κάνουν κακό. Στεκόμαστε λοιπόν για αρκετό διάστημα προσεκτικοί.

15 Ιουνίου 1820

Έτσι λοιπόν περνούσαμε τον καιρό μας, όταν ξαφνικά έρχεται εγκύκλιος μυστηριωδώς από τον πρίγκιπα Αλέξανδρο Υψηλάντη, απευθυνόμενη στους σημαντικότερους πολιτικούς και στρατιωτικούς Έλληνες, προσκαλώντας αυτούς να ετοιμαστούν γιατί ο καιρός πλησιάζει. Μια τέτοια εγκύκλιος φθάνει και στον μακαρίτη κυρ Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, που κατοικούσε οικογενειακά στην Ζάκυνθο. Μόλις λοιπόν την διαβάσαμε, αρχίσαμε με κάθε μυστικότητα και ευχαρίστηση τις εργασίες και προετοιμασίες μας δραστηριότερα και επιμελέστερα.

Ξαφνικά, χωρίς να γνωρίζουμε πώς, η αγγλική κυβέρνηση υποψιάστηκε αυτό το έγγραφο. Στέλνει ένα πρωί τον αστυνόμο της, ονόματι Ζεν, άσπονδο εχθρό του ελληνικού έθνους, με αρκετούς χωροφύλακες στο σπίτι του κυρ Κολοκοτρώνη. Μόλις ειδοποιήθηκε ο γέρον αρχηγός για τον ερχομό του αστυνόμου, σηκώνεται αμέσως από το κρεβάτι και διατάζει να ανοίξουν την πόρτα. Επειδή υποπτεύθηκε προδοσία της προκήρυξης, φωνάζει την κόρη του Γεωργίτσα και της δίνει στο χέρι το χαρτί. Μόλις που προλαβαίνει να της παραγγείλει να προσπαθήσει με οποιονδήποτε τρόπο να το καταστρέψει. Στην στιγμή μπαίνει στην κάμαρά του ο αστυνόμος, ο οποίος, μετά τον χαιρετισμό, ζητεί να του παραδώσει όσα γράμματα έχει. Ο δε κ. Κολοκοτρώνης του απάντησε με μεγάλη αταραξία.

«Κύριε αστυνόμε, γράμματα δεν έχω, μπορείτε να πάρετε όσα βρείτε». Τότε ο αστυνόμος του λέει: «Κύριε Μαγγιόρε, θέλω να κάνω έρευνα κατ' οίκον». Ο

γέρων αρχηγός τού αποκρίνεται: «Είστε ελεύθερος».

Αφού λοιπόν ο αστυνόμος έκανε άνω κάτω την οικία και όλη την οικογένεια, αναχώρησε χωρίς το ποθητό αποτέλεσμα. [Η νουνεχής κόρη του αρχηγού Γεωργίτσα με πολλή επιτηδειότητα εκτέλεσε την διαταγή του πατέρα της, παρ' όλο που φυλασσόταν από χωροφύλακες έξω από την πόρτα του χώρου που ζήτησε να πάει για σωματική της ανάγκη].

Ιούνιος 1820

Αφού ετοιμάστηκα λοιπόν και αποχαιρέτησα τους φίλους μου, συναντώμαι στην πλατεία με τον κυρ Κωνσταντίνο Δραγώνα. [Ο κυρ Κωνστ. Δραγώνας ήταν διευθυντής του Λοιμοκαθαρητηρίου της Ζακύνθου, άνθρωπος με αρκετό πνεύμα και μεγάλη δραστηριότητα, μασώνας, καρμπονάρος και εταίρος. Πολύ ωφέλησε την πατρίδα σε εκείνες τις περιστάσεις].

Αφού πληροφορήθηκε ότι αναχωρώ για Κέρκυρα, με παρακαλεί να πάμε σε ένα φιλικό σπίτι. Με όρκισε πρώτα και ύστερα μου λέει τα εξής: «Σιορ Τζώρτζη, σου εκμυστηρεύομαι ένα περιστατικό άγνωστο στους συναδέλφους μας και το οποίο δεν είναι ανάγκη να γνωρίζουν ως μη χρήσιμο γι' αυτούς. Μην το πείτε λοιπόν σε κανέναν. Ένας φάκελλος αρκετά ογκώδης, με επιστολές πολύ σπουδαίες του κόμη Ιω. Καποδίστρια από την Πετρούπολη, έφθασε πριν από είκοσι ημέρες στο νησί μας, με ειδικόν απεσταλμένο και υπάλληλο της ρωσικής πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη, της οποίας αρχηγός είναι ο Στρογγονώφ. Τον κομιστή αυτού του φακέλλου, καίτοι Κερκυραίος, όχι μόνον δεν τον άφησαν να πάει στην Κέρκυρα να δει τους συγγενείς του και έτσι να παραδώσει ο ίδιος τον φάκελλο, αλλά διώχθηκε από την εξουσία, η οποία δεν του επέτρεψε την ελεύθερη επικοινωνία στο νησί μας. Ο φάκελλος λοιπόν αυτός μυστηριωδώς βρίσκεται σήμερα φυλαγμένος στο σπίτι του κυρ Σαντρίνι, προξένου Ρώσου και κανείς μέχρι σήμερα δεν τόλμησε να τον μεταφέρει στην Κέρκυρα και να τον παραδώσει. Επειδή λοιπόν και τα γράμματα αυτά είναι πολύ αναγκαίο να φθάσουν στον προορισμό τους, θα κάνεις σημαντική εκδούλευση αν αποφασίσεις να τον λάβεις και να τον παραδώσεις στον αδελφό του κόμη Ιω. Καποδίστρια, κόμη Βιάρo, με τον λόγο της τιμής σου, αν δυστυχώς συλληφθείς με αυτόν από την εξουσία, να μην φανερώσεις από ποιόν τον έλαβες».

28 Απριλίου 1821

Δόξασα τον Θεό που βγήκα σταθερά στην Πελοπόννησο και με αυτόν τον τρόπο και μάλιστα από τόσα παθήματα και κινδύνους και καταδρομές. Έμελλον πλέον να έμβω στο στάδιο του Αγώνα το επιθυμητό προ πολλού καιρού και με την απόφαση να θυσιάσω και αυτήν την ίδια μου την ζωή και ό,τι και αν είχα υπέρ πίστεως και πατρίδος.

Στην Γλαρέντζα (σ.σ.: Κυλλήνη) με δέχθηκε ο Τελώνης, ο οποίος ήταν άνθρωπος του άρχοντα κυρ Γεωργίου Σισίνη. Αυτός μετά την δραπετεύση των Οθωμανών στου Λάλα, πήρε την εξουσία στην επαρχία της Γαστούνης. Ο Τελώνης αυτός ήταν πολύ καλός άνθρωπος. Με δέχθηκε αμέσως στην οικία του. Αν και πολύ μικρή (η οικία), μού έκανε άπειρες περιποιήσεις με όλη την καλή του καρδιά. Έμεινα πολύ ευχαριστημένος απ' αυτόν τον καλόν τρόπο και έτσι αναπαύθηκα εκείνο το απόγευμα άριστα.

Απρίλιος 1821

Όταν φθάσαμε σε ένα χωριό κοντά στον Οπλό και διανυκτερεύσαμε εκεί, την επομένη απεφασίσθη ο μεν κυρ Πίτας με τους δικούς του στρατιώτες να διευθυνθεί στου Λάλα και να τεθεί υπό τις διαταγές του κόμη Ανδρέα Μεταξά, εμείς δε με τον Χαριάτη και τους δικούς μας στρατιώτες να περάσουμε στο Τρίκορφο υπό τις διαταγές του καπ. Θεόδ. Κολοκοτρώνη που πολιορκούσε την Τριπολιτσά και μας ήταν γνωστός από την Ζάκυνθο. Έτσι χαιρετηθήκαμε και αποχωριστήκαμε.

Μετά τρεις ημέρες φθάνουμε στα Καλάβρυτα όπου και μείναμε δύο ημέρες για να αναπαυθούμε. Εκεί λοιπόν φόρεσα και την φουστάνελα. Επειδή ευρίσκοντο στην πόλη αυτή αιχμάλωτοι ο Αρναούτογλου με αρκετούς Οθωμανούς, διά του αρχιερέως Καλαβρύτων και του άρχοντος κυρ Σωτήρη Χαραλάμπους προμηθεύτηκα άρματα από τους αιχμαλώτους αυτούς Οθωμανούς. Πέρασα δε χάριν ευλαβείας και από το Μέγα Σπήλαιον. Από εκεί εκστρατεύσαμε για τον προορισμό μας.

Ιούνιος 1821

Μόλις έφθασε στην Ελλάδα ο πρίγκηψ Δημ. Υψηλάντης και αποβιβάστηκε στο Άστρος, ανεβαίνει και τοποθετείται στα Βέρβαινα. Αμέσως συγκεντρώθηκε εκεί το ιερατείο και όλοι οι αρχηγοί, πολιτικοί και στρατιωτικοί για να τον υποδεχθούν. Πήγα και εγώ με τον αρχηγό κ. Κολοκοτρώνη.

Εκείνες τις ημέρες είχε διαδοθεί η φήμη ότι οι εχθροί εσυνάζοντο στην Ανατολική Ελλάδα, με σκοπό, αν μπορέσουν, να μπουν στην Πελοπόννησο από τον Ισθμό της Κορίνθου, παρ' όλο που είχε σταλεί αρκετή δύναμη Πελοποννησιακών στρατευμάτων υπό την αρχηγία του καπ. Κυριακούλη Μαυρομιχάλη για να διαφυλάξουν τα Μεγάλα Δερβένια. Όταν πληροφορήθηκε αυτό ο πρίγκηψ Υψηλάντης, γνωμοδοτεί και παρακινεί να ενδυναμωθεί περισσότερο η θέση εκείνη του Ισθμού.

Δεκέμβριος 1821

Η επιτυχία του Νικήτα στην σημαντική μάχη των Δολιανών με τον Κεχαγιά και ο κίνδυνος τον οποίο απέφυγε στην έφοδο του Ναυπλίου, καθώς και οι αδιάκοπες μάχες που γινόταν καθημερινά στην πολιορκία, του έδωσαν την ονομασία «Νικηταράς».

Μάρτιος 1822

(Η αρχή της διαίρεσης του Έθνους έγινε από τους Φαναριώτες, οι οποίοι και μας προξένησαν μεγάλες συμφορές. Με τον βαθμό του χιλίαρχου ήθελαν να με πάρουν με το μέρος τους, αλλά δεν καταδέχτηκα να γίνω κατάσκοπος, μολονότι ο βαθμός του χιλίαρχου σήμαινε πολλά εκείνη την εποχή).

Αρνήθηκα την προσφορά τους και τους απάντησα: «Κύριοι, η βαθμολογία αυτή πρέπει να μου γίνει με πρόταση και αίτηση του κατάλληλου αρχηγού, που να είναι πεπεισμένος και να γνωρίζει τις στρατιωτικές μου εκδουλεύσεις».

31 Μαρτίου 1822

Αποβιβαστήκαμε λοιπόν στον Αχινό προς τα ξημερώματα του Μ. Σαββάτου και αρχίσαμε την εκστρατεία μας κατά την Στυλίδα. Οι εχθροί πολύ πρωί είδαν τα πλοία από την κωμόπολη Στυλίδα αραγμένα στην παραλία του Αχινού και υποπευθήκαν εχθρική απόβαση. Εκστράτευσαν όλοι οι ιππείς τους για να μπορέσουν να μας εμποδίσουν. Αυτοί έρχονταν με πολλή ορμή προς το μέρος μας.

Τους συναντήσαμε λοιπόν στην πορεία μας και κτυπηθήκαμε γενναία μαζί τους. Οπισθοδρόμησαν και θανατώσαμε αρκετούς κυριεύοντας και αρκετά άλογά τους. Με μεγάλη ορμή και ενθουσιασμό αλαλάζοντας και τρέχοντας φθάσαμε στην Στυλίδα, την οποία και αμέσως κυριεύσαμε. Το εχθρικό ιππικό καταδιωκόμενο δεν πρόλαβε να συμπεριλάβει τους 350 σχεδόν πεζούς Αλβανούς που βρισκόταν στην Στυλίδα, παρά κατευθύνθηκε στο Ζητούνι ντροπιασμένο.

Στην κωμόπολη αυτή μπήκαμε μόνοι οι Πελοποννήσιοι με τον καπ. Νικηταρά και με το σώμα των ξένων. Είμαστε όλοι περίπου 1750. Ο Διοβουνιώτης με τους υπόλοιπους 750 πέρασε στο αντικρινό βουνό και κατασκήνωσε, χωρίς να θελήσει να λάβει μέρος καθόλου στην μάχη.

Αρχές Απριλίου 1822

Μετά την εργασία αυτή έφθασε και το απόγευμα. Μπήκα σε κάποιο σπίτι χωριάτικο να διανυκτερεύσω, έχοντας μαζί μου και τρεις στρατιώτες και τον ψυχογιό μου με την πίπα μου. Στο μικρό αυτό σπίτι βρήκα μια γερόντισσα που ήταν η κυρία του σπιτιού. Αφού την είδα, μου ήλθε η ιδέα να πλύνω την φουστανέλα και την πουκαμίσα μου, καθώς ήμουν άπλυτος πάνω από εννέα μήνες όπως και όλοι οι υπόλοιποι. Ήμαστε όλοι κατάμαυροι. Προτείνω λοιπόν στην γερόντισσα

την ιδέα μου και εκείνη πρόθυμα ετοίμασε νερό. Αφού γδύθηκα και τα στέγνωσα στη φωτιά, ντύθηκα. Η πράξη αυτή με έσωσε από βέβαιο θάνατο την επόμενη ημέρα, όπως θα λεχθεί παρακάτω.

Απρίλιος 1822

Ενώ έτρεχα με όλη την δυνατή μου προσπάθεια για να μπορέσω να εισχωρήσω στο άσυλο του βουνού, βλέπω ξαφνικά δυστυχώς να με πλησιάζουν από το αριστερό μέρος τους πεζούς Αλβανούς Οθωμανούς, οι οποίοι έτρεχαν με ορμή πίσω από τους δικούς μας, τουφεκίζοντάς τους αδιάκοπα. Μολονότι με είχαν πλησιάσει, αν και ήμουν μόνος και έτρεχα, με παρέβλεψαν επειδή και οι δικοί μας ήταν όλοι μαύροι και εγώ μόνον καθαρός σαν αυτούς τους Αλβανούς. Με νόμισαν δικό τους και απέφυγα προς στιγμήν τον μεγάλο αυτό κίνδυνο της προσέγγισης. Το πλύσιμο λοιπόν των ρούχων μου προξένησε προφανώς την ασφάλεια της ζωής μου. Αποφεύγοντας λοιπόν την πρώτη αυτή ορμή και παίρνοντας πολύ περισσότερο θάρρος, έτρεχα όσο μπορούσα ταχύτερα και θα προχωρούσα ακόμη περισσότερο αν αποφάσιζα να ρίξω τα άρματά μου, τα οποία με εμπόδιζαν πολύ και μάλιστα το τουφέκι που ήταν ασημένιο και πολύ βαρύ.

Όποιος βρισκόταν σε τέτοια επικίνδυνη θέση και έριχνε τα άρματά του για να απαλλαγεί από τον κίνδυνο, ονομαζόταν δειλός από όλους. Αυτό γνωρίζοντας αποφάσισα να χαθώ με τα άρματά μου παρά να τα ρίξω.

Απρίλιος 1822

Ενώ λοιπόν σκεπτόμαστε τι έπρεπε να κάνουμε γιατί οι εχθροί μέρα με τη μέρα μας πλησιάζαν, έφθασε ένας Ελβετός αξιωματικός, φιλέλληνας, νέος, με ψηλό ανάστημα, ντυμένος με την στολή του και με μεγάλο ενθουσιασμό. Μαζί του μιλούσα μόνον εγώ. Τον οδήγησα λοιπόν αμέσως στα οχυρώματά μας και χωρίς να χάσει χρόνο ο άξιος αυτός Ελβετός, ετοίμασε ένα κανόνι, έριξε με αυτό και αναποδογύρισε έναν ιππέα Οθωμανό που πηγαινοερχόταν άφοβα επιτηρώντας τα εχθρικά χαρακώματα. Αυτή η επιτυχία μας τόσο εμπύχωσε τους στρατιώτες μας, γιατί όλοι σχεδόν είδαν τον Οθωμανό να πέφτει, ώστε νόμισαν ότι ο αξιωματικός αυτός είναι η σωτηρία μας και ότι θα καταστρέψουν τον εχθρό. Αμέσως όλοι ακολούθησαν και άρχισαν με μεγάλη αγαλλίαση και τόλμη να τουφεκίζουν κατά του εχθρού. Δυστυχώς λίγο διήρκεσε η ευχαρίστηση αυτή, γιατί ο Ελβετός, ενώ ετοίμαζε να ρίξει το δεύτερο κανόνι, εχθρική σφαίρα του αφαιρεί το κεφάλι με πολλή επιτηδειότητα και απαραδειγμάτιστη επιτυχία.

20 Μαΐου 1822

Φθάσαμε στο βουνό κοντά στο Πατρατζήκι όπου εστάθμευαν όλοι οι υπόλοιποι αρχηγοί της Ανατολικής Ελλάδας και ησύχαζαν. Όταν πέρασαν δύο ημέρες

αποφασίστηκε να επιτεθούμε στο Πατρατζήκι. Ετοιμαστήκαμε λοιπόν και ξεκινήσαμε. Αφού το πολιορκήσαμε, μπορέσαμε μετά από τρεις αιματηρές μάχες, (στις οποίες δεν κινδύνεψε ο καπ. Νικηταράς), να κυριεύσουμε όλη την πόλη εκτός από δύο σπίτια, στα οποία ήταν κλεισμένος ο Διοικητής Πατρατζηκίου με αρκετούς δικούς του. Τον πολιορκήσαμε στενά από παντού. Συγκροτήθηκε πεισματώδης μάχη και αυτό διήρκεσε σχεδόν δύο ημέρες. Τα ξημερώματα της τρίτης ημέρας φθάνει ο Δράμαλης Πασάς από το Ζητούνι με αρκετές δυνάμεις ιππικού και πεζικού και αντισταθήκαμε με φρικτό πόλεμο μέχρι το απόγευμα. Αρκετοί σκοτώθηκαν και από τα δύο μέρη.

Ιούνιος – Ιούλιος 1822

Περιμέναμε λοιπόν ανυπόμονα τις τροφές που έφθασαν από τα Σάλωνα (σημ. Άμφισσα) και τα γύρω χωριά. Συγχρόνως φθάνει αγγελιοφόρος από την Λειβαδιά στον καπ. Ιω. Γκούρα, που του έφερε γράμματα, τα οποία ανέφεραν ότι ο κυρ Αλέξης Νούντζος (σ.σ.: Αλέξιος Νούτσος) και καπ. Μπαλάσκας έφθασαν εκεί, συγκεντρώνουν στρατιώτες και ετοιμάζονται να εκστρατεύσουν κατά του καπ. Οδυσσέα και να του προτείνουν κατά διαταγήν του Υπουργείου Πολέμου να παραιτηθεί από την αρχηγία της Λειβαδιάς. Αυτήν να την αναλάβει ο καπ. Μπαλάσκας, ο δε κυρ Αλέξης Νούντζος να ενεργεί πολιτικά. Αν ο καπ. Οδυσσέας δεν υπακούσει, να τον διώξουν διά της βίας.

Η απροσδόκητη αυτή είδηση τάραξε όλους τους αρχηγούς. Αφού σκέφθηκαν ώριμα και για να προλάβουν δυσάρεστα ενδεχόμενα, αποφασίστηκε να πάει αμέσως ικανός άνθρωπος στον καπ. Οδυσσέα για να τον πείσει να καταφρονήσει τις μηχανορραφίες αυτές και να υπερασπιστεί μεν την υπόληψή του, αλλά να μην καταδεχθεί να χυθεί αίμα σε τέτοιες κρίσιμες περιστάσεις της πατρίδας. Ο Νικηταράς γνώριζε ότι είχε επιρροή στον καπ. Οδυσσέα, γιατί του μιλούσε ειλικρινά πάντοτε την αλήθεια και όχι μόνον τον άκουγε αλλά και τον είχε σε υπόληψη. Γι' αυτούς τους λόγους παμψηφεί αποφασίστηκε να πάω εγώ στον καπ. Οδυσσέα για να προλάβω δυσάρεστα ενδεχόμενα.

Ετοιμάστηκα λοιπόν την ίδια στιγμή και συντροφεύτηκα από δέκα καβαλλαραίους. Αφού όλοι οι αρχηγοί έγραψαν στον ίδιο, αναχωρώ και φθάνω την επόμενη ημέρα το πρωί, ενώ οι Νούντζος και Μπαλάσκας είχαν θανατωθεί το προηγούμενο απόγευμα με τουφεκισμό από τους στρατιώτες του Οδυσσέα.

Αυτοί που θυσιάστηκαν άδικα και για λόγους φατριασμού, έφερναν διαταγές από τον Υπουργό του Πολέμου κυρ Κωλέττη. Εμπυχώθηκαν από μερικούς μικρόψυχους και ουτιδανούς Λειβαδίτες και ενώ ήσαν απλοί και χωρίς κακία άνθρωποι, πήγαν εναντίον του Οδυσσέα με την πεποίθηση ότι αυτός θα παραδώσει την αρχηγία μόλις εμφανιστούν και δεν είχαν μαζί τους παρά μόνον 150 στρατιώτες, περισσότερο Λειβαδίτες. Άμα έφθασαν κοντά στον καπ. Οδυσσέα,

εκείνος τους ειδοποίησε να επιστρέψουν. Αυτοί χωρίς να ακούσουν ξεκίνησαν. Τότε τους κτύπησαν και αφού οι Λειβαδίτες τους άφησαν, αυτοί κλείστηκαν σε μία εκκλησία και παραδόθηκαν μετά από δύο ώρες στην διάκριση του Οδυσσέα. Αυτός αμέσως φώναξε τους στρατιώτες του όλους και τους είπε: «Στρατιώτες, το Υπουργείο του Πολέμου διόρισε αρχηγούς την ευγένειά τους. Ε, λοιπόν, τους δέχεσθε; Σκοτώστε εμένα, αλλιώς σκοτώστε τους». Οι στρατιώτες, αφοσιωμένοι στον Οδυσσέα, τους σκότωσαν.

26 Ιουλίου 1822

Ο Αρχιστράτηγος Κολοκοτρώνης, αφού απέκλεισε τον εχθρό στο Άργος, κατάλαβε ότι θα οπισθοχωρήσει γρήγορα. Ήλθε λοιπόν και οχύρωσε το Δερβενάκι. Ερχόμενοι οι εχθροί για να περάσουν, χτυπήθηκαν θανάσιμα. Καθώς οπισθοχωρούσαν, τους είδαν οι δικοί μας ότι πήραν τον δρόμο του Αγίου Σώστη. Επειδή ήταν πολύ δύσκολο στον Κολοκοτρώνη να πάει εκεί, συμπεραίνοντας ότι ήμασταν κοντά, έστειλε εκατό στρατιώτες στο βουνό και μας προσκάλεσε με τους τρεις τακτικούς τουφεκισμούς. Με την βοήθεια των αρματολών πέτυχε και αυτή η επιχείρηση.

Το σώμα μας αποτελείτο από τριακόσιους σχεδόν καλούς πολεμιστές μόνον. Δίστασαν λοιπόν και ο Υψηλάντης και ο Παπαφλέσσας να κατεβούμε και να εκτεθούμε τόσο πολύ λίγοι σε πολυάριθμο και απελπισμένο στρατό. Το μέρος από όπου επρόκειτο να σταθούμε και να τους κτυπήσουμε δεν ήταν οχυρωμένο, αλλά εντελώς ανοικτό και πολύ επικίνδυνο. Εν τω μεταξύ οι εχθροί περνούσαν σωρηδόν και με μεγάλη ταχύτητα. Ο καπ. Νικηταράς τότε, αφού άκουσε την γνωμοδότησή τους και τους είδε να διστάζουν να αποφασίσουν για να κατεβούμε, γεμάτος ενθουσιασμό βγάζει το σπαθί του και ορμάει κατά του εχθρού λέγοντας: «Όποιος είναι πουτάννα να καθήσει και να μην έλθει» και ξεκίνησε αμέσως χωρίς να δει ποιος τον ακολουθεί. Μόλις άκουσαν τα λόγια αυτά του Νικηταρά, όλοι οι στρατιώτες στην στιγμή έτρεξαν πίσω του, καθώς και ο Παπαφλέσσας με τους δικούς του. Στο βουνό έμεινε ο πρίγκιπας Υψηλάντης με την συνοδεία του, γιατί η θέση δεν ήταν γι' αυτούς.

Όταν φθάσαμε κοντά στον εχθρό, με προσκαλεί ο Νικηταράς ιδιαίτερος και με επιφορτίζει να πάρω είκοσι στρατιώτες και να φυλάξω το επίφοβο μέρος, μήπως από εκεί ορμήσει ο εχθρός. Επιφόρτισε εμένα για να είναι ήσυχος. (Το μέρος αυτό ήταν πάνω από τον δρόμο από όπου θέλαμε να πολεμήσουμε τον εχθρό. Ήταν δε πεδινό και αν μία στήλη εχθρική ανέβαινε από το μέρος εκείνο, όχι μόνον μας έβλαπτε σημαντικά αλλά και άνετα μπορούσαν να μας συλλάβουν. Οι εχθροί όμως, χωρίς σχεδόν να πολεμούν, περνούσαν προσπαθώντας να σωθούν).

Στην πρόσκληση του Νικηταρά συμμορφώθηκα και έτσι εκείνος κατέβηκε και άρχισε η σημαντική μάχη κατά του εχθρού. Εγώ αφού έμεινα δύο ώρες σχεδόν

στο προσδιορισμένο μέρος και κατάλαβα ότι οι εχθροί δεν προμελετούν τέτοιο σχέδιο, κατέβηκα στον καπ. Νικηταρά και έτσι σε έντε ώρες το μικρό μας αυτό σώμα θυσίασε πάνω από τρεις χιλιάδες Οθωμανούς, εκτός από τους πληγωμένους των οποίων ο αριθμός ήταν άπειρος. Ελευθερώθηκαν δε και αρκετοί αιχμάλωτοι. Η λαφυραγωγία των αλόγων υπήρξε σημαντική. Ο καθένας μας πήρε το λιγότερο τρία άλογα, τα περισσότερα των οποίων βάσταζαν και αρκετά λάφυρα, εκτός από τα όσα πήραν οι χωρικοί και οι χωρικές, από τους οποίους άπειροι έφθασαν στο τέλος της σημαντικής αυτής μάχης.

Η ημέρα της ανήκουστης αιματοχυσίας ήταν η Τετάρτη και καταγράφηκε στα ελληνικά χρονικά.

... Μέχρι τις δέκα το βράδυ ήμασταν σχεδόν όλοι συγκεντρωμένοι στο χωριό και μόνον ο Νικηταράς έλειπε με δύο στρατιώτες Πελοποννησίους. Αυτό μας ανησύχησε πάρα πολύ και περισσότερο ακόμη υποπτευθήκαμε ότι κάτι κακό του συνέβαινε, αφού μέχρι το πρωί δεν τον είδαμε να φανεί, ούτε κανένας γνώριζε να μας πει γι' αυτόν το παραμικρό, παρ' όλες τις έρευνες που κάναμε.

Την επομένη λοιπόν πολύ πρωί ξεκίνησα για τον Άγιο Σώστη με δέκα καβαλάρηδες για να τον αναζητήσω και αφού προχώρησα μία περίπου ώρα από το Στεφάνι, τον συναντώ να έρχεται προς εμάς επάνω σε άλογο χωρίς γιλέκι και με μόνο το πουκάμισο. Ήταν δε κουρασμένος και αφανισμένος τόσον, ώστε μόλις τον γνώρισα. Συντροφευόταν μάλιστα και με τους δύο Πελοποννησίους στρατιώτες. Τον ρωτώ λοιπόν τι έγινε και πού πέρασε την νύχτα και μου διηγείται τα ακόλουθα παρ' όλο τον κρύο καιρό.

«Κυρ Αθανασιάδη, πολεμώντας την ημέρα, παρατήρησα ότι πολλοί εχθροί σώζονταν σε μία σπηλιά που βρισκόταν στον δρόμο, μέσα στην οποία χώρεσαν αρκετοί με τα άλογά τους και έτσι απέφευγαν τον κίνδυνο, με τον σκοπό να αναχωρήσουν την νύχτα μετά το τέλος της μάχης και την οπισθοχώρηση των υπολοίπων εχθρών. Έχοντας την προσοχή μου στην σπηλιά, σας έχασα και βρέθηκα μόνος μου εκτός από τους δύο δικούς μας. Συνάντησα δε και μερικούς χωρικούς και παρ' όλον ότι ήταν νύχτα, σκοτάδι και λίγη βροχή, τους παίρνω και κατεβαίνω στο μέρος εκείνο όπου ήσαν κρυμμένοι οι Οθωμανοί. Αφού μεταχειρίστηκα σαν διερμηνέα έναν από τους χωρικούς που γνώριζε λίγο την τουρκική, τους υποχρέωσα να βγουν από την σπηλιά δύο δύο ή τρεις τρεις και τους σκότωνα με ησυχία λίγο πιο μακριά χάνοντας και τον λογαριασμό για το πόσοι ήταν. Όπως μου λένε οι στρατιώτες, υπερέβαιναν τους εξήντα. Με διάφορους χωρικούς σάς έστειλα αρκετά άλογα στο Στεφάνι, τα περισσότερα με δισάκια γεμάτα και με άρματα. Αυτό, φίλε μου, έκανα όλη την νύχτα, χωρίς να με αφήνουν τα σκυλιά όχι μόνον να κοιμηθώ αλλά ούτε και να φάω και να σου πω την αλήθεια σιγάθηναι αυτόν τον παλιόκοσμο πολύ σήμερα και αηδίασα πλέον και να τον σκοτώνω.

Αυτά, σε παρακαλώ, να μείνουν μεταξύ μας και να μην πεις σε κανέναν τίποτε».

Η εχθροπάθεια του Νικηταρά κατά των Οθωμανών ήταν παραδειγματίστη και το μίσος του περίσσευε, από τότε που θανάτωσαν τον γέρο πατέρα του και έναν μικρότερο αδελφό του ηλικίας 18 ετών στην Μονεμβασιά, πριν από τον πόλεμο. Από την μάχη αυτή της 26ης Ιουλίου στα Δερβενάκια και από το περιστατικό του απογεύματος της ίδιας ημέρας, επονομάστηκε Τουρκοφάγος. Στην μάχη αυτή και οι γυναίκες των χωρικών πήραν λάφυρα άπειρα, ο δε Νικήτας έφτασε στο σημείο να φωνάζει: «Όχι, μην τους σκοτώνετε πλέον, φθάνει!»

28 Ιουλίου 1822

Ήταν Παρασκευή όταν έγινε η άτακτη αυτή καταδίωξη, είχε δε ως αποτέλεσμα να σκοτωθούν 500 και να κυριεύσουμε όλες τις καμήλες, πάνω από 400. Όλες σχεδόν είχαν σαγή (σ.σ.: το σύνολο των εξαρτημάτων που χρειάζονται για το ζέψιμο) και αρκετά πολεμοφόδια. Επίσης λαφυραγωγήσαμε πάνω από 1000 άλογα. (Το άλογο του Δράμαλη Πασά σκοτώθηκε εμπρός από το Αγιονόρι. Οι πεζοί σωματοφύλακές του όμως με μεγάλη τους θυσία τον επρομήθευσαν με ένα νέο άλογο). Αφού τους κυνηγήσαμε μέχρι τις 3μμ, τελικά σώθηκαν στον κάμπο της Κορίνθου.

Έτσι τελείωσε και αυτή η δεύτερη μάχη, λιγότερο επιτυχής από την πρώτη, κατά την οποία σκοτώθηκαν δύο στρατιώτες, ενώ στην μάχη της Τετάρτης τραυματίστηκαν μόνο τρεις και έτσι καυχόμασταν χωρίς φαντασία.

Ενώ καταδιώκαμε τον εχθρό στα βουνά, τα πολλά και άφθονα λάφυρα απασχόλησαν τους στρατιώτες μας σε τέτοιο βαθμό, ώστε σχεδόν αποχωρίστηκαν από εμάς. Τότε αφού συμβουλευτήκαμε τον Νικηταρά, αποφασίσαμε να τους απαντήσουμε και κηρύξαμε ότι όλα τα λάφυρα θα μοιραστούν ανάλογα. Έτσι μπορέσαμε να έχουμε μερικά μαζί μας. Μας επαπαπονούντο μετά, αλλά και τι μπορούσαμε να τους κάνουμε; Από αυτήν την μάχη μοιράστηκαν οι καμήλες στην Πελοπόννησο για πρώτη φορά.

1824

Το έτος αυτό ήταν όλο εμφύλιοι πόλεμοι. Δεν θέλω να αναφέρω πολλά και αηδή, μολονότι και πολύ εκοπίασα και κινδύνευσα, μόνον λίγα περιγράψω ως σπουδαία.

Δύο Διοικήσεις είχαμε την εποχή εκείνη, η μια έδρευσε στο Άργος και Μύλους, η δε άλλη στην Τρίπολη. Διάφορες μάχες έγιναν στις οποίες πολλές φορές κινδυνεύσαμε. Επειδή δε το αγγλικό δάνειο ερχόταν στην Διοίκηση των Μύλων, και κατά συνέπειαν υποσχόταν μισθούς αδρούς, εσύναζαν σχεδόν όλους τους μισθωτούς στρατιώτες, καθώς και από το σώμα το δικό μας τον Χατζηχρήστο με τους Βουλγάρους και τους περισσότερους Ρουμελιώτες και μόλις μας έμειναν εκατό ξένοι. Έτσι αποδυναμωμένοι δεν μπορούσαμε να προοδεύσουμε.

Τέλος μετά παρέλευσιν αρκετού διαστήματος, μεσολάβησαν οι κύριοι Ανδρέας Ζαΐμης και Ανδρέας Λόντος, έγιναν συμβιβασμοί και ανεγνωρίσθη η Διοίκηση του Άργους και των Μύλων ως νόμιμη, προεδρεύοντος του Κυρ Γεωργίου Κουντουριώτου και γραμματεύοντος του Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου στο Εκτελεστικό. Έτσι διορίστηκε τριμελής επιτροπή από τον Αρχιστράτηγο κυρ Θ. Κολοκοτρώνη, συγκεκριμένη από τους Κυρ Ταμπακόπουλον, τον καπ. Γεώργιο Αλωνησιώτη και εμέ, για να έλθει στο Ναύπλιο και να πει στον φρούραρχο καπ. Πάνο Κολοκοτρώνη για τον τελειωθέντα συμβιβασμό και κατά συνήθειαν να παραδώσει το φρούριον Ναυπλίου στην Διοίκηση. Αφού έγινε αυτό και η Διοίκηση της Τριπόλεως έπαυσε τις εργασίες της και ο εμφύλιος πόλεμος τελείωσε, ο καπ. Νικηταράς ήλθε στο Ναύπλιο και ησυχάσαμε.

1824

...Τρείς περίπου μήνες διήρκεσεν αυτός ο δεύτερος εμφύλιος πόλεμος στον οποίο πολλά εδοκιμάσαμε. Σ' αυτόν σκοτώθηκε ο πρώτος υιός του Αρχηγού Κολοκοτρώνη καπ. Πάνος, άριστος νέος. Η δε αποτυχία μας προήλθε, διότι μας έλειπαν τα χρήματα, ενώ οι ξένοι που ήσαν στα πράγματα, έχοντας το αγγλικό δάνειο, επλήρωναν μισθούς και έφεραν αρκετούς μισθωτούς Ρουμελιώτες ώστε ερήμωσαν την Πελοπόννησο. Την εποχή αυτή θανάτωσαν και τον Π. Πατρών Γερμανό και στο τέλος συνέλαβαν τον Αρχιστράτηγο Θ. Κολοκοτρώνη, όλους τους Δεληγιανναίους, τον κυρ Γεώργιο Σισίνην με τους δύο υιούς του, τον καπ. Ιωάννη Νοταρά και διαφόρους άλλους Πελοποννησίους αρχηγούς και τους έθεσαν υπό κράτησιν σε κάποια Μονή επάνω στο όρος της Νήσου Ύδρας.

...Ο δε κυρ Ανδρέας Ζαΐμης, Ανδρέας Λόντος και εμείς με τον Νικηταρά καταφύγαμε στο Αιτωλικό της Δυτικής Ελλάδας, αφού παραδώσαμε το μικρό μας Σώμα στον καπ. Θ. Ζαχαρόπουλο που έμεινε στα όρη της Πελοποννήσου. Όταν καταφύγαμε στο Αιτωλικό, βρήκαμε στρατιωτική συνέλευση όλης της Δυτικής Ελλάδος, πρόεδρος της οποίας ήταν ο καπ. Γεώργιος Τζιόγγας, ο δυνατότερος όλων των λοιπών και γραμματέας αυτής ο κυρ Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος που είχε διατελέσει γραμματέας και του Εκτελεστικού στο Ναύπλιο.

1827

... Το Έθνος την εποχή εκείνη ήταν διηρημένο. Η αριστοκρατία συγκεκριμένη από τους πρώτους κοτζαμπάσηδες και τους Φαναριώτες με την Διοικητική Επιτροπή ήσαν κλεισμένοι στην Αίγινα, οι δε νόμιμοι πληρεξούσιοι του Έθνους με τους εκπροσώπους των ναυτικών νήσων και τους οπλαρχηγούς βρίσκονταν στην Ερμιόνη, όπου και νομίμως είχε αρχίσει η Συνέλευση τις εργασίες της. Στην Αίγινα λοιπόν, μόλις έμαθαν την δική μας επιτροπή, διόρισαν και αυτοί μίαν ανάλογη,

την οποία και προανέφερα, με τον σκοπό να δελεάσει τον Αρχηγό Καραϊσκάκη.

... Ενώ η Συνέλευση εργαζόταν με γιγαντιαία βήματα το χρέος της εκδίδοντας καθημερινά ψηφίσματα και πράξεις, η Διοικητική δε Επιτροπή καθόταν στην Αίγινα άπρακτη, φθάνει στην Ελλάδα ο Ναύαρχος Κόχραν και ο Στρατηγός Τζωρτζ, με τον σκοπό να συνεργαστούν μαζί μας. Κατά το χρέος τους λοιπόν οι ξένοι και αγνοώντας τα της Ελλάδος, πηγαίνουν στην Αίγινα, όπου η Διοικητική Επιτροπή έδρευε. Αφού λοιπόν είδαν τους εκεί και πληροφορήθηκαν τα περί διαιρέσεως, ήλθαν και στην Ερμιόνη. Ευρίσκοντας σε εμάς σχεδόν το Έθνος και την Συνέλευση να εργάζεται νόμιμα, μεσολάβησαν με όλην την προθυμία και έτσι με ψήφισμα η Συνέλευση μετατέθηκε στον Δαμαλά. Ήλθαν και οι ευρισκόμενοι στην Αίγινα και προστέθηκαν τρεις πληρεξούσιοι από αυτούς στην Συνέλευση και έτσι η ίδια Συνέλευση εξακολούθησε τις εργασίες της.

Με αυτόν τον τρόπο το Έθνος ενώθηκε σε όλη την έκταση, διά των ειρημένων Κόχραν και Τζωρτζ, τους οποίους μετά μερικές ημέρες η Συνέλευση ετίμησε, με το να ψηφίσει τον μεν πρώτον Ναύαρχο των ελληνικών ναυτικών δυνάμεων, τον δε στρατηγό Τζωρτζ Αρχιστράτηγο όλων των ελληνικών στρατευμάτων· έτσι και οι δύο ανέλαβαν χωρίς αργοπορία την διεύθυνση του διορισμού τους.

Έχοντας λοιπόν την απόφαση της αναχωρήσεως, μας προσκαλεί ο Αρχηγός Καραϊσκάκης για να δειπνήσουμε μαζί του. Τρώγοντας λοιπόν στην τέντα του, του λέγω: «Αρχηγέ, είσαι ο πρώτος που παίρνεις τέτοια δόξα στην Ελλάδα». (Αρχηγός σε αρκετές χιλιάδες Ελλήνων υπό την οδηγίαν του, με όλους μαζί τους Αρχηγούς του Ελληνικού Έθνους. Μόνον ο Αρχιστράτηγος Κολοκοτρώνης και ο Ανδρέας Λόντος ήσαν απόντες από την εκστρατεία αυτή, η δε μικρή μουσική του ιππικού μας έπαιζε έξω από την τέντα του την στιγμή που έτρωγε. Ποιός άλλος αρχηγός είχε πάρει τέτοια δόξα εν καιρώ του πολέμου μας, εκτός του Αρχηγού Καραϊσκάκη; Ουδείς).

Στον θαυμασμό μου αυτόν μου αποκρίνεται: «Καϋμένη Αθανασιάδη, θα είμαι τυχερός αν τώρα στη δόξα μου σκοτωθώ, διότι αφού τους πάρω και το φρούριο των Αθηνών θα με κυνηγήσουν πάλιν (και ο Καραϊσκάκης κυνηγήθηκε από την Φαναριώτικη ραδιουργία και είχε πάει στους Οθωμανούς και στον Βαρνακιώτη· πολύ κακό προξένησε στην Ελλάδα αυτή του Φαναρίου η φάρα) και θα πάω τότε και πάλιν με τους Τούρκους». «Μην το λέτε αυτό Στρατηγέ», του λέγω, «τώρα πλέον αυτά δεν γίνονται». «Θα το δεις», μου λέγει, «αν επιτύχω στο σχέδιό μου».

Έτσι μετά το δείπνο περάσαμε με τον Νικητάρη στην θέση μας.

(Ο Αρχηγός Καραϊσκάκης είχε εκπονήσει σχέδιο πολεμικό και είχε σκοπό να στείλει ένα σώμα από 1500 στρατιώτες στο Φάληρο και κατά την διάρκεια της νύκτας να αποβιβαστούν εκεί, εφορμώντας αιφνιδίως κατά των εχθρών από όλα

τα μέρη. Εξαιτίας λοιπόν αυτού του σχεδίου, είχε διατάξει να μὴν δίνουν καμμία σημασία στον εχθρό, αλλά να τον αφήσουν να εφησυχάζει).

Την επομένην λοιπόν, κατά την οποίαν ἤμουν ἔτοιμος να περάσω στην Τροιζήνα, ακούμε πολύ πρωΐ αρκετόν τουφεκισμό στον κάμπο πολύ κοντά μας. Αμέσως τρέχουμε με τον καπ. Νικηταρά εκεί όπου ακουγόταν ο τουφεκισμός και βλέπουμε τους δικούς μας να μάχονται με τον εχθρό. Ἐτσι μπήκε στον πόλεμο και ο Νικηταράς, ο δε Καραϊσκάκης τρέχει ἐφιππος με τον σκοπό να εμποδίσει αυτήν την μάχη, αλλά δυστυχώς (και μολονότι στεκόταν πίσω από μας), τον διαπερνά εχθρική σφαίρα, η οποία και του επέφερε τον θάνατο. Την ίδια στιγμή λαβώνεται και ο Νικηταράς στον αγκώνα πολύ ελαφρά. (Ήταν η πρώτη φορά που πληγώθηκε). Παρακολουθώντας μας ο Ναύαρχος Κόχραν, ἔδεσε τον αγκώνα του Νικηταρά με το μαντήλι του.

Ο θάνατος του Καραϊσκάκη ἀπέλπισε και λύπησε γενικά τους πάντες, διότι ἔχασε το Ἔθνος Αρχηγό πολύ ἄξιο και αρκετά στρατηγικό και τολμηρό.

8 Οκτωβρίου 1827

Ελπίζοντας ότι οι πλοίαρχοι θα ἔβαζαν σε σωστό δρόμο τον Κεχαγιά, περιμέναμε στον Αλμυρό την ακόλουθη ημέρα ανυπόμονα τους πλοιάρχους, για να μας πουν την απάντησή τους και να οδηγηθούμε. Ξαφνικά μετά το μεσημέρι (ποιά ώρα δεν θυμάμαι) ακούμε τρομερόν κρότο κατά το Ναυαρίνο και σε τέτοιο βαθμό, ὥστε τα ὄρη εσείστηκαν σαν από μέγα σεισμό.

Αυτό το φαινόμενο μας ἔδινε ἐλπίδες ότι να, κήκε ο εχθρικός στόλος. Ποιμένες που κατέβηκαν από τα βουνά μας πληροφορήσαν ότι κατά το Νεόκαστρο (Πύλο) φαίνονταν φλόγες μέχρι τα Νερά. Η εἰδηση πάλι αυτή μας ἐνεθάρρυνε πολύ περισσότερο και εἴχαμε ἀφευκτον πεποίθηση ότι θα ακούσουμε πολύ μεγάλο καλό.

Οι τρεις πλοίαρχοι βρέθηκαν την στιγμή εκείνη ἐρχόμενοι από το Νησί (Μεσσήνη) των Καλαμών. Ακούγοντας τον τρομερό αυτό κρότο και αντιλαμβανόμενοι ότι ο εχθρικός στόλος κήκε, μπήκαν στα πλοία τους και ἀμέσως ἀναχώρησαν με βία και με δυσαρέσκεια (διότι δεν βρέθηκαν και αυτοί στο ἐνδοξο αυτό στάδιο). Τους δε ἀπεσταλμένους μας ούτε καν ἐξετάσαμε τι απάντηση ἔδωσε ο Κεχαγιάς, με το να ἔχουμε ὅλοι την προσοχή μας τι εἰδηση θα λάβουμε από το Ναυαρίνο. Κατά τις 2 π.μ. φθάνουν ἄνθρωποι από τα ὄρη της Ἀρκαδίας και μας βεβαιώνουν με θετικότητα το κάψιμο του εχθρικού στόλου. Μέχρι δε την επομένη ἔγινε πλέον κοινό σε ὅλους και μάλιστα αφού εἶδαμε τον Κεχαγιά να φεύγει δρομαίως πολύ πρωΐ με ὅλο τον στρατό του για εκεί.

[Μετά τρεις ἡμέρες από την ἀφίξη του Ρωσικού στόλου στο Ναυαρίνο κήκε ο εχθρικός στόλος. Ἐκτός της θρησκείας και ἄλλων αἰτιών, συνέφερε πάρα πολύ να εἶναι ἀφοσιωμένος ο ἐλληνικός λαός στους Ρώσους. Αυτή η περίστασις ἦταν σπουδαία].

Το κάψιμο του εχθρικού στόλου εμπύχωσε εν γένει την Ελληνική φυλή και ύστερα από την απελπισία μας την τρομερή. Τότε πλέον όλοι ελπίζαμε την ελευθερία μας, μολονότι και το πρώτο Πρωτόκολλο της 6ης Απριλίου 1826 μας είχε δώσει πολλές ελπίδες και το οποίο προκλήθηκε από την ελληνική αναφορά προς την Αγγλία.

Ιανουάριος 1830

...Μπαίνοντας στο δωμάτιο βλέπουμε τον Βιάρο να κάθεται πλησίον τραπέζης με πολύ λίγο φως, έχοντας εμπρός του φάκελο και μερικά έγγραφα, τον δε Γιαννετά, Υπουργό της Δικαιοσύνης, να κάθεται στον καναπέ αντίκρου του, σκεπασμένος με την καπότα του μέχρι το πηγούνι και να μην μιλά. [Βλέποντας αυτήν την σκηνή, στοχάστηκα ότι μπήκα στο Βενετικό Ιερό Δικαστήριο – όπως έμαθα γι' αυτό στην Επτάνησο – και αμέσως ελεεινολόγησα την θέση μας και έκλαψα για τον αείμνηστο Κυβερνήτη. [Μπορώ να ομολογήσω με καθαρή συνείδηση ότι αυτοί οι δύο Ιησουίτες έβλαψαν θανάσιμα τον αγαθόν άνδρα και τον εδίωξαν μεν επί τέλους, αλλά αφού τον εθυσίασαν. Θα δώσουν λόγον στον Θεό].

Ιανουάριος – Ιούλιος 1831

Δεν παρέλειπα να παρουσιάζομαι συνεχώς στην Αυτού εξοχότητα τον Κυβερνήτη και για υπηρεσία και πολλές φορές χωρίς υπηρεσία. Όταν ο Μακαρίτης ήταν εύκαιρος και δεν είχε κατεπείγουσες εργασίες, μου έλεγε για την αποκατάσταση της πατρίδος μας, για την οποία πάντοτε ενδιαφερόταν.

Καταγράφω εδώ μία ομιλία την οποία μου έκαμε πριν από τα συμβάντα του Πόρου και την οποία ενθυμούμαι πάρα πολύ καλά:

«Οι αντιπολιτευόμενοι δεν καταλαβαίνουν τι κάνουν, παρά τρέχουν για την φθορά της πατρίδος. Να ο σκοπός μου. Άμα τακτοποιηθούν κάπως τα πράγματα, θα αφήσω αντιπροσώπους μου τον κ. Γ. Κουντουριώτη, τον κ. Θ. Κολοκοτρώνη και κ. Ιω. Κωλέττη και θα πάω στην Αγγλία για να ενεργήσω στο Συμβούλιο των Συμμάχων, ώστε να διοριστεί Βασιλεύς της Ελλάδος ο δευτερότοκος υιός του Βασιλέως της Ολλανδίας, τον οποίο κάλλιστα γνωρίζω, γιατί ήταν υπασπιστής του Αυτοκράτορος Αλεξάνδρου. Είναι νέος, κάλλιστος, με μεγάλα πλούτη και η οικογένειά του και η πατρίδα του και τότε βέβαια μέσω αυτού θα πλουτίσει και η Ελλάδα. Αν βρω προσκόμματα γι' αυτόν από τις δύο Συμμάχους Δυνάμεις, το οποίο και πιστεύω, τότε έχω υπ' όψιν μου τον δευτερότοκο υιό του Βασιλέως Λουδοβίκου της Βαυαρίας Πρίγκιπα Όθωνα, (τον νυν Βασιλέα μας), για τον οποίο έχω βάσιμες πληροφορίες ότι είναι κάλλιστος νέος, με φρονήματα άριστα και έτσι μένοντας και εγώ υπουργός του να αποκαταστήσουμε την πατρίδα ευτυχή και ευδαίμονα και μετά τον διορισμό του να προσπαθήσουμε για την αύξηση των ορίων μας. Πρέπει να διανεμηθούν οι εθνικές γαίες και το μέτρο αυτό θα επιφέρει

δύο καλά στον τόπο. Πρώτον, θα απολαμβάνει το ταμείο αρκετά εισοδήματα, διότι οι χωρικοί και εν γένει οι πολίτες θα ωφεληθούν από το δάνειο των 60.000.000 δραχμών που θα πάρουμε και έτσι θα καλλιεργούν τα χωράφια τους και θα τα απολαμβάνουν και δεύτερον αφού όλοι αποκατασταθούν δεν θα έχουν ανάγκη από κάποια θέση και έτσι η Κυβέρνηση θα τους παρακαλεί για να την υπηρετούν. Έτσι θα είναι ασφαλισμένος και ο Εθνικός πλούτος».

(Αυτές ήσαν οι ιδέες και τα φρονήματα του Μακαρίτη υπέρ της Ελλάδος, και ως αυτήκοος δεν πηγαίνω να τα βεβαιωθώ από άλλον και ας φωνάζουν οι εναντίον του διότι η ιδιοτέλεια, η κακία και η πλάνη τους οδηγεί και τους τυφλώνει).

23 Αυγούστου 1845

...Κατά την εποχήν εκείνη με διέβαλαν στο Υπουργείο, υπουργούντος του κυρ Τρικούπη, μερικά ασήμαντα υποκείμενα του Γαλατσίου, με αναφορά στην οποία έθεσαν και 14 ονόματα ανύπαρκτα, υπογράφοντες δε και υπάρχοντες ήσαν άλλοι 14 και την αναφορά έφερε κάποιος Μηρίκας, Υδραίος, στην Αθήνα. Μεταχειρίστηκαν οι Υδραίοι τον Πρόσβυ της Αγγλίας κυρ Δάγανς ως μέσον για να μπορέσουν να με μεταθέσουν και να διοριστεί Υδραίος σε αντικατάστασή μου.

Ο κυρ Τρικούπης, πράττοντας δίκαια, παρ' όλες τις παρακινήσεις και επιμονή του πρέσβεως, διέταξε την Πρεσβεία Κων/πόλεως να γίνει ανάκριση για εμάς και έτσι διετάχθη ο Πρόξενος κυρ Δηνάκης να κατεβεί στο Γαλάτσι και να επιχειρήσει την ανάκριση. Τα έγγραφα αυτά της ανακρίσεως ευρίσκονται στα έγγραφά μου. Αναφερθείς λοιπόν στην Πρεσβεία για την παντελή αθωότητά μου, έστειλε τα έγγραφα αυτά στο Υπουργείο ο επιτετραμμένος και εγνωμοδότησε να βραβευθώ με την απονομή του Σταυρού των Ιπποτών για την συκοφαντία αυτή.

Ο κυρ Τρικούπης δεν μου απέδωσε μεν τον Σταυρό, αλλά και δεν μπόρεσε παρά να μου εκφράσει την ευχαρίστησή του με επίσημο έγγραφο, το οποίο μου εστάλη με τον επιτετραμμένο μας κυρ Ερ. Αργυρόπουλο. (Η μαρτυρία των λεγομένων μου υπάρχει στα έγγραφα και τα Αρχεία της Πρεσβείας της Κων/πόλεως και του επί των Εξωτερικών Υπουργείου).

Και οι Πρόξενοι και ο Διοικητής Γαλατσίου δυσαρεστήθηκαν πολύ γι' αυτήν την προσβολή που μου έκανε το Υπουργείο και αυτό το εξέφρασαν αναφανδόν στον κύριο Πρόξενό μας Βοϊνέσκου, οι δε Έλληνες έμποροι πολύ λυπήθηκαν για το περιστατικό αυτό. Μόλις πληροφορήθηκαν την συκοφαντία, είδαν δε και την θριαμβευτική αθώωσή μου, για να με ευχαριστήσουν παρακάλεσαν και τον κ. Πρόξενο να μείνει για δύο ημέρες περισσότερο στο Γαλάτσι και μου παρέθεσαν λαμπρό γεύμα στο ξενοδοχείο του κ. Βεντούρα, όπου ήσαν προσκεκλημένοι και όλοι οι Πρόξενοι, ο Διοικητής και οι εξοχότεροι υπήκοοι των άλλων δυνάμεων, έχοντας στο γεύμα και μουσική. Το δε απόγευμα ήλθαν με την μουσική έξω από την οικία μου και για μία ώρα έψελναν διάφορους ύμνους.

1854

Διαμένοντας στην Αθήνα περίμενα την διόρθωση των πραγμάτων, αλλά η εξακολούθηση του Ανατολικού πολέμου και η διαμονή της ξένης κατοχής (η οποία είχε δεμένα τα Βασιλικά χέρια) με απέλιζαν διότι εμάς, τους λεγόμενους κυβερνητικούς, δεν ήθελαν ποτέ η συμμαχία και το Υπουργείο να μας δουν σε θέσεις και μολονότι και τον Πρωθυπουργό και τους λοιπούς Υπουργούς είχα δει πολλές φορές, ματαίως όμως.

Διάγοντας λοιπόν με θλίψη και αθυμία, μας φθάνει και η τρομερή χολέρα ξαφνικά στην Αθήνα, η οποία σε πέντε ημέρες διασκορπίστηκε σε όλη την πόλη των Αθηνών και σε διάφορα χωριά. Δεν είχα πάρει την απόφαση να απομακρυνθώ από την Αθήνα διότι ούτε στην χολέρα δειλιώ ούτε στην πανώλη, αλλά ο καλός μου φίλος κ. Θ. Λεονάρδος στανικώς με πήρε με την οικογένειά του και πήγαμε στο χωριό Μενίδι, από όπου με τον ίδιο επανήλθαμε στην Αθήνα μετά από ένα μήνα όλοι αφού είχε περάσει το κακό.

1η Ιανουαρίου 1856

Την πρώτη του Νέου Έτους και πριν ακόμη παρουσιαστώ στα Βασιλικά Πρόσωπα, προσκλήθηκα στον Βασιλικό χορό το απόγευμα και μετά δύο ημέρες παρουσιάστηκα και ασπάστηκα την χείρα της Βασιλίσσης, διότι ο Βασιλεύς δεν δεχόταν κανέναν, (σκοτισμένος από τις πολιτικές περιστάσεις και την Κατοχή και μάλιστα από το επιβαλλόμενο σ' αυτόν Υπουργείο). Δεν παρέλειψα να ανταμώσω διαφόρους και να τους μιλήσω για το Προξενείο της Σμύρνης, οι οποίοι και μου υποσχέθηκαν να ενεργήσουν εν καιρώ.

22 Σεπτεμβρίου 1856

Μετά παρέλευσιν περίπου πενήντα ημερών, λαμβάνω απάντηση από τον κυρ Σκαραμαγκά καθώς και ο Αναστάσιος, η οποία μας έλεγε ότι έδωσε την αναφορά μου στον Υπουργό κύριο Ραγκαβή διά του Πρωθυπουργείου και ότι ενήργησε ό,τι ήτο δυνατόν, καθώς και οι φίλοι μου και ότι μετά τρεις ημέρες έλαβε την επόμενη απάντηση: «Γνωρίζω, είπε ο Υπουργός των Εξωτερικών, και τας δουλεύσεις και την τιμιότητα του κυρίου Αθανασιάδη και ήθελον τον διορίσει αμέσως, (αν ο νυν Πρόξενος παραιτείτο), δεν τολμώ δε να το κάνω, διότι ο αδελφός του χαίρει εύνοιαν παρά τω Βασιλεί».

Τέτοια δικαιοσύνη μετήρχετο το Ελληνικό Υπουργείο, θυσιάζοντας τους αγωνιστές και τους έχοντες αδιαφιλονίκητα δικαιώματα, για χάρη υποτιθεμένων ευνοιών και φοβούμενοι μη χάσουν την θέση τους.